

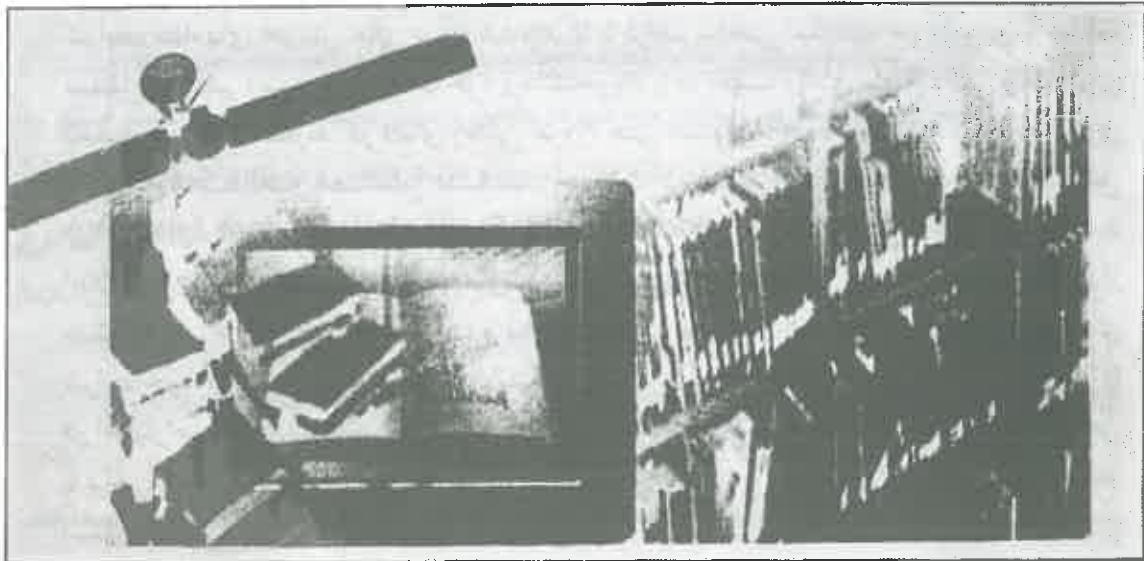
کتابخانه مرکزی

کتابخانه مرکزی

تازه‌های اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی

«شماره سوم، دی ماه ۱۳۷۹»

آنچه در این شماره می‌خوانید:

- خودآموزی و مطالعه مستقل: ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای بهره‌گیری از ۱۰۰.....ص ۱
- دسترسی به ۳۵ پایگاه اطلاع‌رسانی تخصصی از طریق شبکه کتابخانه مرکزی ۱۰۰.....ص ۲
- دسترسی به سرگذشتنامه‌های اینترنتی: اقیانوسی از اطلاعات ۱۰۰.....ص ۴
- فهرست رایانه‌ای کتابخانه.....ص ۶
- آراههای جستجو در وب: کدام نوع موتور جستجو برای شما مناسب‌تر است؟.....ص ۸
- آشنایی با برخی واژه‌های اینترنت.....ص ۱۰
- با مرورگرهای وب آشنا شوید.....ص ۱۲
- منابع مرجع جدید در کتابخانه‌های دانشگاه.....ص ۱۳
- انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۷۹.....ص ۱۴

«بنام خدا»

خودآموزی و مطالعه مستقل: ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای بهره‌گیری از

محیط اطلاعاتی و شرایط جدید^(۱)

جامعه امروز، بویژه در بخش آموزش عالی، با دنیای پرتحولی روبروست. همه زمینه‌های زندگی و کار، از جمله فعالیتهای دانشگاهی به سرعت در حال پیشرفت و تغییر است. در این شرایط، نظامهای آموزش عالی بر آن شده‌اند تا با فراهم ساختن امکانات خودآموزی و مطالعه مستقل نیاز قشر وسیعی از کارکنان خود و دانشجویان را در جهت ارتقای سطح دانش و مهارتهای تخصصی برآورده سازند. در دنیای رقابتی امروز، حتی استادان دانشگاه نیز نیازمند خودفراگیری و تداوم مطالعه مستقل هستند. حرکت به سوی خودآموزی و مطالعه مستقل (Independent Study, Independent Learning) مستلزم آشنایی با روشهای جدید اطلاع‌یابی و دانش‌اندوزی در زمینه‌های مورد نیاز می‌باشد. به همین خاطر، اکنون بسیاری از دانشگاههای بزرگ جهان از امکانات و فناوری جدید، به ویژه اینترنت، برای فراهم ساختن شرایط خودآموزی و تداوم مطالعات دانشگاهی استفاده کرده و اطلاعات ارزشمند و متنوعی را در اختیار همگان گذاشته‌اند. یکی از مقاصد عمده نشریه حاضر، آشنا ساختن جامعه دانشگاهی با برخی از این امکانات و آموزش مهارتهای لازم برای اطلاع‌یابی مستقل در جهان بزرگ اینترنت است.

تازه‌های اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی:

نشریه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی

مسئول: دکتر مه‌ری پریخ

زیر نظر: دکتر رحمت‌الله فتاحی

مدیر داخلی: سهراب درویش

تایپ کامپیوتری: معصومه صالح‌فر

پست الکترونیک:

sdarvish@wali.um.ac.ir

تلفن: ۸۱۸۱۱۳۰۸۲۴۶۶۹۰۸۲۳۹۵۹

همکاران این شماره:

دکتر رحمت‌الله فتاحی - محمدعلی خاکساری

سهراب درویش - یزدان منصوریان - نفیسه دری‌فر

ناطمه هراتیان.

دسترسی به ۳۵ پایگاه اطلاعات علمی از طریق شبکه کتابخانه مرکزی (راهنمای استفاده از برج دیسکهای فشرده نوری "CD-TOWER")^(۱)

برج دیسکهای فشرده نوری "CD-TOWER" موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد در حال حاضر ۳۵ درایو فعال دارد. در درون هر درایو یک دیسک فشرده نوری (CD) قرار گرفته است. بیشتر این دیسکها را پایگاههای اطلاعاتی، مثل نمایه نامه ها، چکیده نامه ها و نمایه بانکهای تمام متن در موضوعهای مختلف تشکیل می دهد. اهمیت این برج در فراهم آوری امکان دسترسی و استفاده همزمان چندین نفر به یک بانک واحد می باشد، بطوریکه از نظر تعداد کاربران و زمان استفاده محدودیتی وجود ندارد.

در حال حاضر دسترسی به این برج تنها در داخل پردیس دانشگاه فردوسی میسر است. به بیان دیگر تمام رایانه های موجود در تمام دانشکده ها و مراکز داخل پردیس دانشگاه که به شبکه داخلی دانشگاه متصل باشند می توانند در تمام ساعات شبانه روز و به طور همزمان از این برج استفاده کنند. برای دسترسی و استفاده از دیسکهای موجود در این برج لازم است مراحل زیر را انجام دهید:

- ۱) در صفحه اول ویندوز (Desktop) نماد شروع (Start) را انتخاب کنید.
- ۲) قسمت Find Computer را انتخاب و حروف "CDT" را تایپ کنید.
- ۳) دستور Find را اجرا کنید و چند ثانیه منتظر بمانید تا رایانه شما برج دیسکها را پیدا کند. یعنی، CDT که نشانه پیدا کردن برج دیسکها است، در روی صفحه ظاهر شود.
- ۴) اگر کامپیوتر شما به درستی به شبکه داخلی دانشگاه متصل بوده و مشکل سخت افزاری یا نرم افزاری خاصی نداشته باشد نمادی به نام CDT در قسمت Find ظاهر می شود. روی آن دوباره کلیک کنید تا صفحه دیگری باز شود که در درون آن عنوان دیسکها وجود دارد.
- ۵) برای استفاده از هر دیسک، کافی است ابتدا آنرا انتخاب کنید، یعنی مکان نما را روی آن قرار داده و دکمه سمت چپ ماوس را فشار دهید. رنگ نماد مربوط به دیسک انتخاب شده تغییر می کند. سپس، در حالی که مکان نما روی نماد آن دیسک قرار دارد دکمه سمت راست موشواره را فشار دهید. در منوی کوچکی که ظاهر می شود قسمت Mapping را انتخاب کنید.
- ۶) برای Mapping، رایانه یک درایو را بین حروف H تا Z به شما پیشنهاد می کند که می توانید هر کدام را که می خواهید انتخاب کنید.

۱- یزدان منصوریان: کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

۷) پس از در نظر گرفتن یک درایو، کلید OK را انتخاب کنید. که به این ترتیب دیسک مورد نظر، به اصطلاح، Map می شود و صفحه جدیدی باز می شود که فایل های موجود در CD مورد نظر را به شما نشان می دهد.

۸) این حالت درست مثل این است که شما دیسک مورد نظر را در درایو کامپیوتر خود قرار داده اید، که باید ابتدا آن را نصب (Set up) کرده و سپس از آن استفاده کنید.

۹) پس از اتمام مراحل نصب، می توانید در قسمت program، برنامه جدید، که با نام CD مربوطه ایجاد شده، اجرا کنید.

برای استفاده کامل از دیسک های فشرده موجود در برج به چند نکته زیر نیز توجه کنید:
الف) تعدادی از بانکها و پایگاههای اطلاعاتی تنها در محیط خاصی که شرکت تولیدکننده طراحی کرده است، اجرا می شوند. استفاده از این منابع مستلزم وجود نرم افزار مورد نظر در رایانه شماست. برای مثال تمام محصولات شرکت Silver platter، فقط در نرم افزار Winspirl قابل جستجو و بازیابی است و تمام پایگاههای شرکت UMI را تنها از طریق نرم افزار ProQuest می توان مورد استفاده قرار داد. این دو نرم افزار را می توانید از طریق برج دیسکها به رایانه خود منتقل کنید. برای این منظور، در داخل صفحه باز شده (مربوط به برج دیسکها) فایل Winspirl 21 و ProQuest 5.5 را انتخاب کرده و سپس map نموده و تنها برای یک بار آنها را setup نمایید

ب) وقتی شما نرم افزارهای ProQuest, Winspirl را در رایانه خود داشته باشید، برای استفاده از پایگاههای شرکت های UMI, Silver Platter تنها کافی است پایگاههای مورد نظر خود را Map کنید و دیگر به نصب نیازی نیست. هر دیسکی که Map شود و فایل Set up یا Install نداشته باشد، بی تردید به یکی از این دو گروه تعلق دارد که پس از Map کردن در قسمت Select Database مربوط به این دو نرم افزار می توانید آنها را انتخاب و استفاده کنید.

در کنار برج دیسکها، سیستم دیگری به نام DLIS (Distributed Library Information System) فراهم شده است. DLIS با استفاده یک نرم افزار جستجوی مشترک برای پایگاههای اطلاعات کتابشناختی موجود را ممکن می سازد و با ظرفیت ذخیره بسیار بالا در کنار برج دیسکها، دسترسی به پایگاههای اطلاعاتی را از طریق اینترنت ممکن می نماید. توضیحات بیشتر در این مورد را در شماره بعد مطالعه کنید.

"The half of knowledge is knowing where to find knowledge"

دسترسی به سرگذشتنامه‌های اینترنتی: آقائوسی از اطلاعات درباره

بزرگان علم و اندیشه (۱)

سرگذشتنامه منبع باارزشی است که با بیان زندگی انسانها، در واقع سیر تحول افکار، علوم، فنون و حرفه‌ها را نشان داده و افرادی را که در زمینه‌های مختلف صاحب‌نام بوده و سهمی در تغییر و تحول جامعه یا دانش بشری داشته‌اند، معرفی می‌نماید. در سالهای اخیر، منابع سرگذشتنامه‌ای علاوه بر نوع چاپی، بر روی دیسکهای فشرده نوری و نیز از طریق وب قابل دسترسی است. در حال حاضر، انواع و اقسام سرگذشتنامه‌های عمومی و تخصصی در اینترنت موجود است. کافی است با یکی از سایتهای اینترنتی در زمینه سرگذشتنامه‌ها آشنا شوید، آنگاه به راحتی می‌توانید به انواع سرگذشتنامه‌ها دسترسی یابید و یا با سایر سایتهای مشابه در این زمینه پیوند (Link) برقرار نمایید. برای مثال، سایت زیر را بازبایی کنید:

www.library.upenn.edu/resources/reference/general/biography.html

در این سایت، منابع به چند دسته تقسیم شده و در هر دسته تعدادی سرگذشتنامه معرفی گردیده است، از قبیل: برندگان جایزه نوبل، اشخاص معروف در حوزه تجارت و بازرگانی، موسیقیدانان، سیاستمداران و دولتمردان، اشخاص مذهبی، افراد معروف در حوزه علوم و فناوری و غیره. علاوه بر آن، در این سایت به دیگر منابع مرجع نیز دسترسی دارید. در سمت چپ صفحه، فهرستی از انواع منابع مرجع مشاهده می‌شود.

حال برای آشنایی بیشتر، به یکی از منابع سرگذشتنامه‌ای اشاره می‌شود.

[www.nobel.se]

● برندگان جایزه نوبل

منبعی است که در آن شرح حال افرادی که در رشته‌های مختلف برنده جایزه نوبل شده‌اند، آمده است. کافی است در محل جستجو، نام فرد و یا سال مورد نظر خود را وارد نموده و روی کلید Go اشاره کنید تا جستجو انجام شود. در این سایت، علاوه بر شرح حال برندگان جایزه نوبل، متن سخنرانی افراد، تصویری از آنها، خطابه نوبل و دیگر منابع موجود در وب درباره آن افراد قابل دسترسی است. در بالای صفحه، حوزه‌های موضوعی اعطای جایزه نوبل از قبیل: فیزیک، شیمی، پزشکی، ادبیات، صلح و اقتصاد مشاهده می‌شود. می‌توانید با انتخاب یکی از آنها، جستجوی خود را به یکی از رشته‌های فوق محدود نمایید. علاوه بر آن، در این سایت اطلاعاتی درباره موسسه‌ها و اعضاء کمیته انتخاب کاندیدای اعطاء جایزه نوبل [The Prize Awarders] نحوه انتخاب فرد برگزیده و زمان و محل برگزاری آن در هر سال وجود دارد.

[Nomination and Selection]

در سمت راست صفحه افرادی که موفق به دریافت جایزه نوبل در رشته‌های موضوعی مختلف در سال ۲۰۰۰ شده‌اند تحت نام [2000 Laureates] معرفی گردیده‌اند. با انتخاب هر موضوع می‌توانید به اطلاعات بیشتر درباره برندگان جایزه در آن حوزه دست یابید. جهت استفاده بیشتر نشانی چند سایت در زمینه سرگذشتنامه‌ها ارائه می‌شود.

راهنمایی جهت دسترسی به سایتهای سرگذشتنامه‌ای در وب

www.amillionlives.com

www.biography.com دسترسی به سرگذشتنامه ۲۵ هزار نفر از افراد صاحب‌نام
راهنمای منتخبی از منابع سرگذشتنامه‌ای

www.nysl.nysed.gov/reference/bioref.html

منابع سرگذشتنامه‌ای در حوزه علوم

www.lib.uchicago.edu/e/su/sci/biography.html

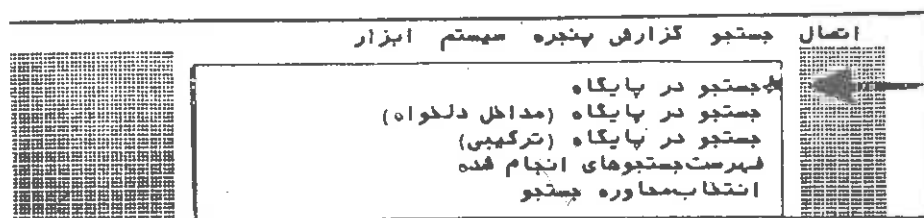
فهرست رایانه‌ای کتابخانه (۱)

برای استفاده مؤثرتر از فهرست کتابخانه، بهتر است با امکانات مختلف آن و نیز راههای گوناگون جستجو آشنا شوید.

□ انتخاب پایگاه:

ابتدا لازم است توسط کلید Insert، فهرست یا به اصطلاح پایگاه مورد نظر خود را از میان انواع پایگاهها (مثل کتابهای فارسی، کتابهای لاتین، موضوعها و غیره) انتخاب کنید. سپس، به کمک کلید F10 یا ماوس، گزینه «جستجو» را که در بالای صفحه نمایش وجود دارد در نظر گرفته و به کمک Enter آنرا انتخاب کنید. در سیاهه‌ای که ظاهر می‌شود گزینه اول، یعنی «جستجو در پایگاه» را انتخاب کنید (کلید Enter) (شکل ۱)

گزینه‌های مختلف جستجو در فهرست رایانه‌ای کتابخانه

صفحه محاوره جستجو برای وارد کردن جمله جستجو (پدیدآور، عنوان و موضوع مورد نظر) در دسترس شما قرار می‌گیرد (شکل ۲)

اتصال جستجو گزارش پنجره سیستم ابزار
فهرست جستجوهای انجام شده

2
نام مرکز اطلاع رسانی: حرکت نرم افزار و سخت افزار ایران - بخش پشتیبانی
نام پایگاه: فردوسی مشهد (کتابهای فارسی)

شماره	عبارت جستجو	Search Phrase	یافته‌ها	ملاحظات
1	محاوره جستجو: ساده			

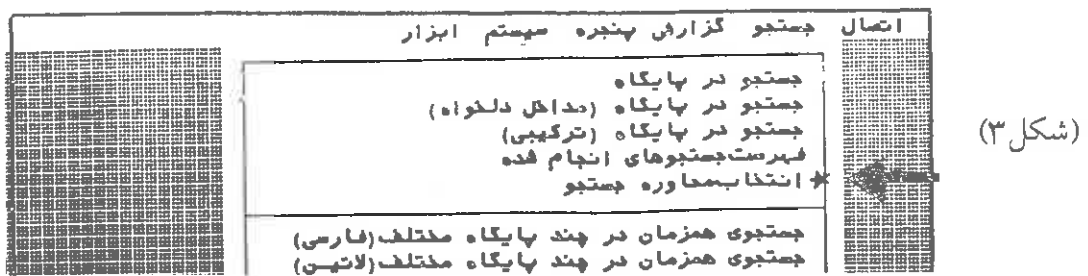
و < پدیدآور:
> و < عنوان:
> و < موضوع:

با وارد کردن نام پدیدآور، عنوان اثر یا موضوع و انتخاب کلید Enter، ابتدا تعداد آثار بازیابی شده و سپس با انتخاب دوباره این کلید، اطلاعات آثار مورد نظر به صورت خلاصه نمایش داده می‌شود. چنانچه کلید Enter را بزنید، فهرست برگه کامل و نیز تعداد نسخه‌ها و محل نگهداری کتاب مورد نظر نمایش داده می‌شود. در همین مرحله، چنانچه از کلیدهای Page up و Page down همراه با کلید Ctrl استفاده کنید، برگه منابع بازیابی شده بعدی یا قبلی را نیز می‌توانید ملاحظه نمایید.

(امکانات جستجوی ساده و پیشرفته در دسترسی به اطلاعات)

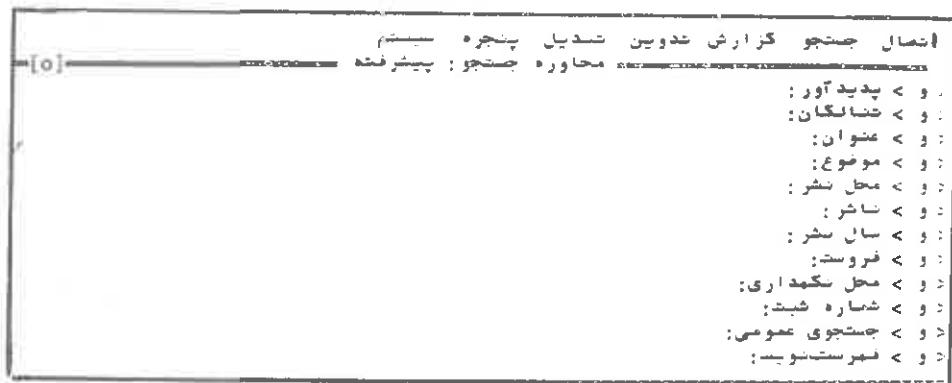
□ انتخاب محاوره جستجو

جستجوی پیشرفته: برای اینکه اجزاء بیشتری از اطلاعات کتاب مورد نظر برای جستجو در اختیار شما باشد از جستجو پیشرفته می‌توانید استفاده کنید در این صورت: در اولین صفحه پس از انتخاب جستجو، سیاهه‌ای از گزینه‌ها ظاهر می‌شود. گزینه «محاوره جستجو» را انتخاب کنید.

(شکل ۳)

با انتخاب این گزینه، دو حالت جستجوی «ساده» و «پیشرفته» در اختیار شما قرار می‌گیرد. حالت ساده، همان حالت قبلی بود که توضیح داده شد. چنانچه حالت «پیشرفته» را انتخاب کنید و آن را به اصطلاح «تصویب» نمایید، امکانات بیشتری برای جستجو در اختیار شما قرار می‌گیرد. برای مرحله بعد با کمک کلید **escape** مجدداً به گزینه جستجو در پایگاه (صفحه اول) بروید و کلید **Enter** را بزنید. در این حالت، صفحه جستجو با امکانات مفصلتری ظاهر می‌شود (شکل ۴). شما می‌توانید از هر طریق که مناسب می‌دانید، مثلاً از طریق وارد کردن شماره راهنما، پدیدآور، عنوان و یا پدیدآور و عنوان به جستجو در فهرست کتابخانه پردازید.

از امکانات خوب موجود در صفحه جستجو:

الف: می‌توانید دو یا چند کلمه جستجو را با هم ترکیب کرده و دقیقاً آنچه را که می‌خواهید بازیابی کنید، مثلاً «پدیدآور: شریعتی» در محل پدیدآور و «عنوان: اسلام‌شناسی» در محل عنوان. مراحل بعدی کار و بازیابی و نمایش آثار شبیه حالت قبل است. همچنین، چند کلمه از عنوان و یا مولف را با هم در یک محل ترکیب نمایید. مثل فیزیک و حل المسائل در عنوان و یا هالیدی و رزینیک (که نویسنده‌های همکار هستند) در محل نویسنده. توجه نمایید که استفاده از عملگرهای (حروف) «و» و «یا» در بین کلمات تعداد منابع بازیابی شده را کاهش و افزایش می‌دهند.

ب: ملاحظه و آژانه (استفاده از کلمه‌ها یا موضوعهای آماده)

چون ممکن است نام کامل و صحیح یک نویسنده یا عنوان یا موضوع اثری را ندانید، می‌توانید از نمایه‌های آماده در فهرست رایانه‌ای کتابخانه استفاده کنید. برای این کار، در صفحه محاوره جستجو، کلیدهای مکان نما (↑↓) روی هر یک از انتخابها (مثل عنوان، نویسنده و غیره) قرار دهید و سپس کلید **F7** را انتخاب کنید، سیاهه‌ای از کلمات و نام کامل نویسنده‌ها، عنوان‌ها، موضوع‌ها و غیره را می‌بینید. برای پرش به واژه مورد نظر، حروف اول آن واژه را، بدون اینکه انتظار دیدن صفحه‌ای برای وارد کردن حروف داشته باشید، تایپ نمایید. محدوده کلمات مورد نظر در مقابل شما ظاهر می‌شود. بقیه مراحل مانند آنچه ذکر شد باید انجام شود.

نکات قابل توجه:

- * کلید **F10** سیاهه‌ای از کلیدهای فرمان‌گرا را معرفی می‌نماید.
- * کلید **F1** در هر محیطی که باشید راهنمایی‌هایی را به صورت متنی ارائه می‌نماید.
- * نوار پائین هر صفحه راهنمایی برای استفاده از امکانات هر صفحه است.
- قابل ذکر است که از طریق اینترنت نیز می‌توانید به فهرست رایانه‌ای کتابخانه دسترسی داشته باشید، راهنمای این نوع دسترسی را در شماره آینده این نشریه ملاحظه خواهید کرد.

راههای جستجو در وب: کدام نوع موتور جستجو برای شما مناسبتر است؟ (۱)

برای جستجوی وب، تعداد زیادی موتور جستجو وجود دارد. این موتورها از برخی جنبه‌ها با هم تفاوت دارند، تا بدان حد که نتیجه جستجوی یک موضوع واحد در آنها بسیار متفاوت است. قبل از فراخوانی هر موتور جستجو و استفاده از آن، لازم است اطلاع داشته باشید که آیا آن موتور مناسب جستجوی موضوع مورد نظر شما هست یا نه؟

انواع موتورهای جستجو:

موتورهای جستجو را می‌توان از جنبه‌های مختلف تقسیم‌بندی کرد. در اینجا، موتورها را بر اساس شیوه جستجو دسته‌بندی می‌کنیم.

(۱) موتورهای راهنما (برای جستجو در موضوعهایی که از قبل در گروه‌های مشخص دسته‌بندی شده‌اند). در این موتورها، جستجو را می‌توان به صورت سلسله مراتبی انجام داد، یعنی از موضوع کلی، مثل Art شروع کرده و مرحله به مرحله به موضوع تخصصی مورد نظر مثل Modern Oil Painting رسید. مزیت عمده این نوع موتورها بازیابی دقیق موضوع مورد نیاز می‌باشد. محدودیت عمده آنها نیز چند مرحله‌ای بودن و وقت‌گیر بودن آنها است. این موتورها عبارتند از:

Yahoo (www.Yahoo.com)

Internet Sleuth (www.intbc.com/sleuth/sleath.html)

Internet Public Library (ipl.umich.edu)

Galaxy (galaxy.eithet.net/galaxy.html)

Virtual Library (www.w3.org)

Look Smart (www.looksmart.com)

Britanica.com (www.ebig.com)

(۲) موتورهای جستجوی کلیدواژه‌ای (برای جستجوی عمومی یک موضوع خاص). با تایپ واژه یا عبارت مربوط به موضوع مورد نظر خود در یکی از این موتورها، همه سایتها و صفحاتی که آن موضوع را در بردارند بازیابی می‌شود. مزیت عمده این موتورها سرعت در بازیابی و محدودیت عمده آن، بازیابی تعداد زیادی منابع بعضاً کم‌ربط یا نامربوط است. برخی از موتورهای جستجوی کلیدواژه‌ای مهم عبارتند از:

Google (www.google.com)

Altavista (www.altavista.com)

Infoseek (www.go.com)

Lycos (www.lycos.com)

Hotbot (www.hotbot.com)

One key (www.onekey.com)

Snap (www.snap.com)

(۳) موتورهای جستجوی مادر یا ابر موتورها (multi engines یا meta search) این موتورها در واقع ترکیبی از چند موتور هستند که بطور همزمان به جستجو درباره یک موضوع می پردازند. بنابراین، جامعیت زیادی در بازیابی اطلاعات دارند:

metacrawler(www.metacrawler.com)

Savy Search (www.search.com)

Dogpile (www.dogpile.com)

(۴) موتورهای جستجوی نشانی پست الکترونیکی اشخاص:

این موتورها قادرند نشانی پست الکترونیکی اشخاص را، در صورتیکه حداقل اطلاعات از آن اشخاص در دسترس باشد، (مثل نام خانوادگی و یا محل کار)، بازیابی کنند.

Bigfoot (www.bigfoot.com)

Who Where (www.who哪里.lycos.com)

Internet White Pages (www.whitepages.com)

Internet Address Finder (www.iaf.met)

(۵) موتورهای جستجوی گروههای بحث الکترونیکی:

برخی از موتورها اختصاصاً گروههای بحث الکترونیکی در اینترنت را بازیابی می کنند.

Liszt (www.liszt.com)

Tile.net (www.tile.net/tile/listserv)

(۶) موتورهای جستجوی منابع تصویری - صوتی:

این موتورها اختصاصاً فایلها و منابع صوتی - تصویری و چند رسانه ای را بازیابی می کنند:

Gif Wizard (uswest.gifwizard.com/pgw)

Imagesurfer (isurf.interpix.com)

(۷) موتورهای جستجوی نرم افزارهای قابل انتقال:

کار این موتورها، جستجوی سایتهایی است که نرم افزارهای رایگان را در اختیار می گذارند:

Download.com (www.download.com)

Shareware.com (www.Shareware.com)

Jumbo Shareware (www.jumbo.com)

انواع دیگری از موتورهای جستجو وجود دارد که به دلیل کاربردهای اختصاصی از نام بردن آنها صرف نظر می شود.

برای اطلاع بیشتر در مورد تفاوت موتورهای جستجو و شیوه های کاوش در اینترنت، به سایت زیر به مراجعه کنید:

<http://204.17.98.73/midlib/tutor.html>

همچنین مقاله زیر، تحلیلی جامعی از انواع موتورهای جستجو است:

علی اصغر شبیری "آشنایی با موتورهای کاوش: بررسی امکانات و شیوه های جستجو و بازیابی اطلاعات در اینترنت" در: اینترنت: جنبه های نظری و کاربردی آن/ زیر نظر و با ویراستاری علمی رحمت الله فتاحی. - تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸: ص ۲۰۱-۲۲۸.

آشنایی با برخی واژه‌های اینترنت (۱)

دانستن معنا و مفهوم برخی از اصطلاحهای اینترنتی برای همه کاربران اینترنت لازم و ضروری است.

- اینترنت: در ساده‌ترین و در عین حال جامع‌ترین تعریف برای اینترنت می‌توان گفت که اینترنت شبکه‌ای از شبکه‌هاست. اینترنت متشکل از شبکه‌های بزرگ و کوچکی است که از طریق خطوط مخابراتی و بر اساس پروتکل‌های مربوطه به هم متصل شده و قابل دسترس می‌باشد. این مجموعه بستر مناسبی را برای تبادل و دسترسی سریع به انواع منابع اطلاعاتی و برقراری ارتباط بین کاربران شبکه در تمام نقاط دنیا فراهم آورده است.

- شبکه جهان گستر وب (World Wide Web): وب محیطی کاملاً به هم پیوسته و یکپارچه است که امکان انتقال همزمان متن، تصویر و صدا در آن وجود دارد. مهمترین ویژگی وب آنست که میان سایتهای مختلف موجود در آن پیوند یا پل (Link) برقرار شده است. یعنی می‌توان، برای مثال، از سایت کتابخانه مرکزی مستقیماً به سایتهای دیگری مثل کتابخانه‌ها، دانشگاهها، انجمنها، ناشران و غیره رفت. این امکان از طریق تکنیک فرامتن (Hyper text) فراهم شده است.

- سایت (Site): سایت یا وب سایت (Website) یعنی مجموعه اطلاعات یک سازمان یا مرکز که در رایانه آنها گذارده شده و برای همه قابل دسترسی است (مثل سایت دانشگاه فردوسی یا کتابخانه مرکزی). هر سایت خود از چندین صفحه اینترنتی (Web Page) تشکیل شده است که ممکن است کاملاً مختصر و تنها حاوی متن باشد و یا اینکه بسیار مفصل بوده و شامل تصویر و صدا نیز باشد. هر سایت اینترنتی می‌تواند به سازمان دولتی یا خصوصی، یک شرکت یا، دانشگاه، فروشگاه، کتابخانه و یا حتی یک شخص تعلق داشته باشد.

- صفحه خانگی (Home Page): به اولین صفحه هر سایت که با فراخوانی نشانی آن بازیابی می‌شود صفحه خانگی آن سایت اینترنتی می‌گویند.

- مکان‌یاب جهانی (URL): هر سایت اینترنتی نشانی خاص خود را دارد که با همان نشانی دسترس پذیر است. URL که مخفف کلمات Uniform Resource Locator است از ساختار مشخصی پیروی می‌کند. این نشانی با http شروع می‌شود که کوتاه‌نوشت کلمات Hypertext Transfer Protocol می‌باشد. معمولاً بخش بعدی این نشانی‌ها www است که

اختصار World Wide Web است. سومین قسمت هر نشانی نام رایانه میزبان (Server) است که اطلاعات سایت مورد نظر درون آن قرار دارد. انتهای هر نشانی پسوندی قرار می‌گیرد که نوع و ماهیت آن سایت را نشان می‌دهد. معمول‌ترین پسوندها به شرح جدول زیر است:

نوع سایت	نام کامل	پسوند
تجاری	commercial	com
سازمانی	organizational	org
آموزشی	educational	edu
دولتی	governmental	gov
نظامی	military	mil
دانشگاهی	academic	ac
شبکه‌های رایانه‌ای	network	net

<http://www.um.ac.ir>

<http://www.aku.ac.ir>

<http://www.bl.uk>

مثال: سایت دانشگاه فردوسی

سایت دانشگاه امیرکبیر

سایت کتابخانه ملی بریتانیا

- مرورگرهای اینترنتی (Web Browsers): ورود به شبکه جهان گستر وب و سیر و حرکت در آن (Navigation)، مستلزم استفاده از نرم‌افزارهایی است که به مرورگرهای اینترنتی شهرت دارند. معروفترین این مرورگرها عبارتند از:

Neo Planet و Netscape, Microsoft Internet Explorer

- موتورهای جستجو (Search Engines): سایتی که دارای نرم‌افزار ویژه‌ای برای نمایه‌سازی و سازماندهی منابع اینترنتی هستند موتورهای جستجو نام دارند. برای کسانی که نشانی سایت مشخصی را در اختیار ندارند، یافتن اطلاعات به کمک موتورهای جستجو صورت می‌پذیرد. تعداد موتورهای جستجو در اینترنت زیاد بوده و هر روز بر تنوع آنها افزوده می‌شود. برخی از معروفترین موتورهای جستجو عبارتند از: Altavista و Infoseek, Google, Yahoo

با مرورگرهای وب آشنا شوید^(۱)

مرورگر چیست؟ مرورگر یک برنامه ارتباطی گرافیکی می باشد که بر روی رایانه کاربری که به اینترنت متصل می باشد نصب شده و کار مرور و نمایش خدمات گوناگون ارائه شده در اینترنت را ممکن می سازد. اولین مرورگر به نام موزائیک (Mosaic) توسط مارک آندرسون نوشته شد، سپس آن را با نام تجاری نتسکیپ (Netscape) و با هدف رونق بخشیدن به کار خود ارائه داد. هفت سال پیش ۱۰ الی ۱۵ مرورگر مختلف در بازار وجود داشت که همگی مجانی بودند و با هم رقابت می کردند. اما نتسکیپ به دلیل نوآوریها و خدمات بیشتر مورد استقبال قرار گرفت. شرکت مایکروسافت نیز با طراحی مرورگر خود به نام کاوشگر اینترنت (Internet Explorer (IE)) و با هدف تحمیل استانداردهای خود وارد بازار شد و رقابت بین این دو شرکت شروع شد. اکنون، با توجه به اینکه کاربران اینترنت باید از مرورگرهای وب که برنامه هائی کاربردی هستند استفاده کننده، به معرفی دو مرورگر نتسکیپ و کاوشگر اینترنت می پردازیم: این دو مرورگر دارای تشابهات بسیار زیادی هستند که با فراگیری هر کدام از آنها به سادگی می توانید از مرورگر دیگر نیز استفاده کنید.

شباهتهای دو مرورگر نتسکیپ و کاوشگر اینترنت

- ۱- Netscape Navigator در نتسکیپ و Internet Explorer در کاوشگر اینترنت امکان مرور کردن صفحات وب جهانی و دیگر خدمات گوناگون اینترنت را برقرار می سازند.
- ۲- Netscape Collabra در نتسکیپ و Outlook Express در کاوشگر اینترنت امکان استفاده از پست الکترونیکی، گروههای خبری یوزنت را فراهم می کنند.
- ۳- Netscape Composer در نتسکیپ و MsfrontPage در کاوشگر اینترنت به شما اجازه می دهد تا برای خود صفحات HTML و وب را بسازید.
- ۴- Netscape Conference در نتسکیپ و Net Meeting در کاوشگر اینترنت امکان تبادل اطلاعات و برگزاری نشست ها را ممکن می سازد.
- از طریق Netscape Netcaster در نتسکیپ می توانید در سایتهای مختلف وب مشترک شوید و اطلاعات مورد نظر را دریافت و منتقل نمائید.
- برنامه کاربردی Netscape Messenger شما را قادر می سازد تا بوسیله پست الکترونیک پیامهای دریافتی و یا ارسالی را مدیریت و نگهداری کنید. طریقه Bookmark در نتسکیپ، روی آدرس مورد نظر کلیک کرده و Add Bookmark را انتخاب کنید اما در کاوشگر اینترنت همین مراحل را با Favorite و Add to favorite انجام دهید.
- نحوه اشتراک در Netscape با کلیک راست موس (یا با کلیک و نگهداشتن) به کانال مورد نظر متصل شوید و سپس اشتراک (Subscribe) را انتخاب کنید. اما در کاوشگر اینترنت برای اشتراک Add Active Channel را انتخاب کنید.

۱- سهراب درویش: کارشناس کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

«منابع مرجع جدید در کتابخانه‌های دانشگاه»^(۱)

فارسی:

- ۱) فرهنگ دانش‌شناسی / محمدرضا محمدی فر. - تهران: وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۷۸.
(کتابخانه مرکزی) ف ۴ / م ۳ / ۱۲۳ Q
- ۲) فهرس مکتبه‌العرفان (العامها الثامن و العشرین) / ابراهیم زین عاصی. - بیروت:
مکتبه‌العرفان، ۱۳۷۹. (ادبیات) ز ۲۹ / ل ۲ / ۴۶۴ Z
- ۳) فرهنگ کتاب: فارسی، انگلیسی، آلمانی؛ همراه با گنجواژه‌های فارسی و انگلیسی /
علیرضا پورممتاز. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۷.
(کتابخانه مرکزی) ف ۴ / پ ۹ / ۲۸۲ Z
- ۴) کتابشناسی عاشورا / محمد حیدری قاسمی. - تهران: اطلاعات، ۱۳۷۸. (کتابخانه مرکزی)
ع ۳ / الف ۵ / ۷۸۳۵ Z
- ۵) کتابشناسی گزیده توصیفی کتابداران (فارسی - انگلیسی) / نصرت ریاحی‌نیا. - تهران:
سمت، ۱۳۷۸. (کتابخانه مرکزی و علوم تربیتی) ک ۲ / ر ۹ / ۶۶۶ Z
- ۶) فرهنگ سغدی: سغدی - فارسی - انگلیسی / بدرالزمان قریب. - تهران: فرهنگان،
۱۳۷۴. (کتابخانه مرکزی) ف ۴ / ق ۴ / ۲۱۵۰ PIR
- ۷) دانشنامه ماشینکاری / رکس میلر؛ سهیلا بهادری نژاد (مترجم). - [تهران]: شرکت
انتشارات فنی ایران، ۱۳۷۷. (کتابخانه مرکزی) د ۲ / م ۹ / ۱۱۶۰ Tj

«معرفی نمونه‌هایی از کتابهای مرجع لاتین تهیه شده توسط کتابخانه‌های دانشگاه

فردوسی»

- 1) Health, nutrition, and population indicators: a statistical handbook\ Eduard Bos...[et al.]- Washington, D. C.: The World Bank, 1999. RA 407 .H437 1999 (Economic)
- 2) Systems development handbook/ Paul C. Tinnirello, editor 4th ed.- Boca Raton: Auerbach, 2000. QA 76.76 .D47 S955 2000 (Central library)
- 3) Handbook of biomaterials evaluation: Scientific, technical, and clinical testing of implant materials\ Andreas F. von Recum, editor 2nd ed.- Philadelphia, PA.:Taylor & Francise, 1999.
R 857 .M3 H35 1999 (Engineering)
- 4) Hydraulics and Pneumatics: a technician's and engineer's guide\ Andrew Parn.- Oxford: Butterworth Heinemann, 1999. TJ 840 .P27 1999 (Agriculture)
- 5) Handbook of electronic messaging 1999

۱- فاطمه هراتیان: کارشناس کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۱۳۷۹ (۱)

فعالیت‌های انتشاراتی دانشگاه فردوسی مشهد به سال ۱۳۴۱ برمی‌گردد و در این مدت منابع ارزشمندی در زمینه‌های مختلف علمی از آثار استادان این دانشگاه توسط چاپخانه دانشگاه منتشر شده و در فهرستی مستقل به چاپ رسیده است. آنچه از نظر خوانندگان محترم می‌گذرد، کارنامه یکساله انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد است.

چاپ اول:

- ۱- تحلیل آماری چند متغیّری کاربردی/ریچارد آرنولد جانسون، دین دبلیو ویچرن؛ ترجمه حسنعلی برومند. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۷۴۰ ص.؛ مصور، جدول، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۶۴)
- ۲- ترمودینامیک مواد/دیوید و. راگن؛ ترجمه علی حائریان اردکانی، فاتح فاضلی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲۷۹ ص.؛ مصور، جدول. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۵۸)
- ۳- توصیف و آموزش زبان فارسی/مهدی مشکوه‌الدینی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲۵۹ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۷۱)
- ۴- سمبولیسم در آثار نجیب محفوظ/نویسنده فاطمه الزهرا محمدسعید؛ ترجمه نجمه رجائی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۳۷۱ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۵۹)
- ۵- شیوه اسطوره‌ای در تفسیر شعر جاهلی/تالیف عبدالفتاح محمداحمد؛ ترجمه نجمه رجائی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲۴۵ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۶۰)
- ۶- فرهنگ تصویری فسیل‌شناسی/نوشته فاطمه هادوی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۳۳۲ ص.؛ مصور. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۶۶)
- ۷- مبانی بیوفیزیک/نوشته محمدرضا حسین دخت، با همکاری جمشید چمنی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۳۲۹ ص.؛ نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۳۲۴)
- ۸- مفاهیم بازیابی اطلاعات/میراندالی پائو؛ ترجمه اسدالله آزاد، رحمت‌الله فتاحی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۴۸۸، ۵ ص.؛ مصور. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۵۶)
- ۹- مقدمه‌ای بر طراحی بهین/جاسبیر اس. آرورا؛ ترجمه محمدحسین ابوالبشری. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲ ج.؛ مصور، جدول، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی؛ ۲۶۲، ۲۶۳)
- ۱۰- میکرو بیولوژی مواد غذایی/ویلیام فریزر، رنیس وستهوف؛ ترجمه علی مرتضوی، مهدی کاشانی‌نژاد، حمید ضیاء‌الحق. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۶۸۵ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۷۲)

۱- محمدعلی خاکساری: کارشناس کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

چاپ دوم:

- ۱- احتیاجات غذایی گاوهای شیری/انجمن ملی تحقیقات آمریکا، کمیته تغذیه گاوهای شیری؛ مترجمان ابوالقاسم گلپان، عبدالغفور طهماسبی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. چهارده، ۳۳۶ ص.:: جدول، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۸۴)
- ۲- اقتصاد محیط زیست/تالیف آرکری تورنر، دی پیرس و آی باتمان؛ ترجمه سیاوش دهقانیان، عوض کوچکی، علی کلاهی اهری. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ده، ۳۰۹ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۸۶)
- ۳- اقتصاد مرتع/تالیف جان ب. ورکمن؛ ترجمه سیاوش دهقانیان، عوض کوچکی، ناصر شاهسونی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ده، ۳۰۹ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۷۶)
- ۴- بوم‌شناسی کشاورزی/تالیف جی. تایوی؛ ترجمه عوض کوچکی، محمد حسینی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. هشت، ۳۶۶ ص.:: جدول، نقشه، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۶۹)
- ۵- جغرافیای کشاورزی/تالیف جاسبرسینگ اس. اس. ویلون؛ ترجمه سیاوش دهقانیان، عوض کوچکی، علی کلاهی اهری. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. هفده، ۶۵۹ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۷۲)
- ۶- روشهای محاسبات عددی برای ریاضیات، علوم مهندسی/جان اچ. متیوز؛ ترجمه فائزه توتونچیان. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۷۲۷ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۶۹)
- ۷- هوا و اقلیم‌شناسی/تهیه و تدوین امین علیزاده... [و دیگران]. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. دوازده، ۳۹۸ ص.:: جدول، نقشه، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۱۸۲)

زیر چاپ:

- ۱- روزنامه و روزنامه‌نگاری در خراسان/نوشته حسین الهی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲۵۱ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۶۱)
- ۲- روشهای جایگزین در رگرسیون/داوید بیرکس، یدالله دوح؛ ترجمه حسنعلی آذرنوش. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۲۶۷ ص.:: جدول، نمودار. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۶۷)
- ۳- مسائل انتخابی از نظریه اعداد/دبلیو سیرینیسکی؛ ترجمه آدینه محمد نازنجانی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۱۲۱ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۷۰)
- ۴- مفاهیم احتمال و مدل‌بندی تصادفی/جیمز جی هیگنیز، سالی کلر مک ناتنی؛ ترجمه علی مشکانی. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۴۴۹ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۷۳)
- ۵- نخستین درس آماره‌های تربیتی/بی. سی. آرنولد. ان. بالاکریشن. اچ. ان نگاراجا؛ ترجمه حسنعلی آذرنوش. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹. ۳۱۱ ص. - (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۶۸)